

لندفرمهای کواترن ایران و انواع خاک غالب آن

مهندس محمد بغدادی و مهندس محمدحسن بنائی

کارشناس خاک شناسی - موسسه تحقیقات خاک و آب

چکیده

لندفرمها واحدهائی توپوگرافی از سطح زمین هستند که دارای خصوصیات و یا حدود تغییرات معین و قابل تعریف از نظر توپوگرافی، مواد مادری یا سنگ بستر، نوع خاک و شرایط آب زیرزمینی می‌باشند. رابطه بین خاکها و لندفرمها در ترکیب با عناصر خاک، پوشش گیاهی، آب و هوا و ژئومورفولوژی منطقه، اساس مطالعات منابع زمینی مختلف از جمله مطالعات خاکشناسی، منابع و قابلیت اراضی و استفاده از اراضی است. تهیه نقشه لندفرمها با استفاده از تفسیر عکسهای هوایی و یا اطلاعات ماهواره‌ای معرف خوبی از انواع خاک و تعیین خصوصیات احتمالی آنهاست.

خاکها را می‌توان بعنوان یک منبع طبیعی در نظر گرفت که از تجمع مواد آلی و معدنی حاصل از تأثیر متقابل فرآیندهای ژئومورفولوژیکی (فرسایش و افزایش) و فرآیندهای پدولوژیکی در سطح زمین تشکیل شده‌اند. بخصوص خاکهای مناطق خشک و نیمه خشک رابطه نزدیکی با لندفرمهای این مناطق نشان می‌دهند. چون بخش بزرگی از کشور ما را مناطق خشک و نیمه خشک در بر گرفته‌اند تهیه نقشه لندفرمها اطلاعات خوبی از انواع خاکها و نحوه پراکنش آنها فراهم می‌کند. همانطوریکه تشخیص و تعیین سن دقیق لندفرمها اطلاعاتی در مورد سن خاکهای تشکیل شده روی آنها بدست می‌دهد.

هدف این مقاله ارائه تعاریف استاندارد از لندفرمهای با منشأ آبرفتی، بادرفتی و یخرفتی کواترن ایران و بررسی انواع خاک غالب در لندفرمهای مزبور و نحوه پراکنش آنها در مناطق خشک و نیمه خشک و مرطوب کشور است. از نتایج این مطالعات می‌توان در تهیه نقشه‌های خاک کوچک مقیاس (۱:۲۵۰,۰۰۰) و کوچکتر) و بخصوص نقشه جامع خاکهای ایران با مقیاس ۱:۱,۰۰۰,۰۰۰ (در دست تهیه) استفاده نمود.